

T.C.
İSTANBUL
BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ
3. HUKUK DAİRESİ

ESAS NO : 2023/2965
KARAR NO : 2024/318

T Ü R K M İ L L E T İ A D I N A
K A R A R

BAŞKAN : CANAN SEÇGİN (34955)
ÜYE : VİLDAN FETTAHOĞLU (35775)
ÜYE : ŞULE ŞENDA OTO (35188)
KATİP : NÜKET CANGÜL (268759)
İNCELENEN KARARIN
MAHKEMESİ : İSTANBUL 18. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ
TARİHİ : 25/05/2023
NUMARASI : 2021/355 E - 2023/127 K

DAVACI : CK BOĞAZİÇİ ELEKTRİK PERAKENDE SATIŞ ANONİM
ŞİRKETİ
VEKİLİ : Av. MUSTAFA ERCAN- Cevizlibağ Tercüman Sitesi A-2 Blok K:6
D:26 Zeytinburnu/ İSTANBUL
DAVALI : CUMHURİYETÇİ EĞİTİM VE KÜLTÜR MERKEZİ VAKFI - Zafer
Mah. Ahmet Yesevi Cad. No:290 Yenibosna Merkez/ İSTANBUL
VEKİLLERİ : Av. ULAŞ ÇAM
Av. HATİCE KOÇER- [16949-49167-89911] UETS
DAVANIN KONUSU : İtirazın İptali
KARAR TARİHİ : 01/02/2024
KARAR YAZIM TARİHİ : 01/02/2024

Yukarıda tarafları ve konusu yazılı bulunan dava ile ilgili olarak, ilk derece mahkemesince verilen kararın istinaf edilmesi sebebiyle , dava dosyası üzerinde yapılan inceleme sonunda;

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; davalı yanın takip dayanağı faturaları ödememesi üzerine aleyhine icra takibi yapıldığını, davalının alacaklarının tahsilini geciktirmek amacıyla, mesnedsiz gerekçelerle, haksız ve kötü niyetli olarak icra takibine itiraz ettiğini, borçlu olmadığını beyan ederek takibin durmasını sağladığını, davalının borca ve ferilerine ilişkin itirazlarının soyut, gerçek dışı ve dayanaksız beyanlar olduğunu, davalı yan ile müvekkili şirket arasındaki ilişkinin sözleşmeden kaynaklı olup, para alacağının iadesi söz konusu olduğundan davacı müvekkili şirketin ikametgahı mahkemesinin de davaya bakmaya yetkili olduğunu, itirazdan sonraki safahatta yapılan ödemeler de dikkate alınarak ve icra müdürlüğünce kapak hesabı da dikkate alınmak üzere; fazlaya dair talep ve dava haklarımız saklı kalmak kaydıyla, davalı yanın icra takibine ilişkin, borca itirazının iptaline, takibin takip talebindeki şartlarla devamına, icra takibinde yazılı asıl ve feri alacaklarının davalı yandan tahsiline, davalının icra inkar tazminatına mahkum edilmesine, alacaklarını teminen borçlunun taşınmaz, taşınır malları ile 3. kişilerdeki hak ve alacaklarının ihtiyaten haczine karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili cevap dilekçesinde özetle; davanın yetkisiz mahkemede açıldığını, yetki itirazında bulunduklarını, müvekkili vakfın adresinin Yenibosna olup yetkili mahkemenin Bakırköy Asliye Hukuk Mahkemesi olduğunu, yetkisizlik kararı verilmesini talep ettiklerini, davanın haksız ve kötü niyetli bir dava olduğunu, müvekkili vakfa elektrik borcunun tahakkuk ettirilemeyeceğini, itirazlarının haklı olduğunu, elektrik borcunun muhatabının Diyanet İşleri Başkanlığı olduğunu, söz konusu eleştirik borcu tahakkuk ettirilen adresin Cem Evi olup Alevi yurttaşların ibadethanesi

olduğunu, camilerin elektrik giderinin Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından karşılandığını, keza aynı durumda olan Cem Evlerinin elektrik giderinin karşılanmamasının söz konusu olamayacağını, Anayasanın 10.maddesinde düzenlenen "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir...Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar. " hükmü ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 9. Ve 11. Maddelerine aykırılık teşkil etmesinin aşikar olduğunu, AİHM'in 2 Aralık 2014 tarihli kararı ile Cemevlerinin ibadethane olduğunu kabul ettiğini, bu karar sonrasında müvekkili vakıf ile davacı arasında yürüyen ve Yargıtay'a taşınmış olan itirazın iptali davalarında kararların müvekkili lehine bozulduğunu, yargıtay ilamı sonrasında yeniden görülen davalarda ise kararların müvekkili lehine çıktığını ve davalı tarafından bu kararların Yargıtay'a taşındığını, halen Yargıtay aşamasında olduklarını beyanla, davacının haksız davasının reddine, dava değerinin %40'ından aşağı olmamak üzere davacı aleyhine kötü niyet tazminatına hükmedilmesine karar verilmesini talep etmiştir.

İlk Derce Mahkemesi tarafından 14/01/2020 tarih ve 2018/384 E - 2020/26 K Sayılı kararla "davada yetkili İcra Dairesince davalıya ödeme emri gönderilmediği" gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş, anılan kararın istinaf edilmesi üzerine dairemizin 24/11/2020 tarih ve 2020/800 E -2020/1583 K sayılı kararıyla Davanın dayanağı icra takibine konu para alacağı olup, talep edilen borç TBK 89. maddesi uyarınca götürülecek borçlardandır. Davada ise davacının ikametgahın adresine göre icra takibinin davacı adresinin bağlı olduğu İstanbul (Merkez) İcra dairesinde başlatıldığı anlaşılmaktadır. O halde; davacı alacaklının seçimlik hakkı gereği yerleşim yeri olan İstanbul (Merkez) İcra Dairelerinin de yetkili olduğu gözetilerek, icra takibinin yetkili icra dairesinde yapıldığının kabulü ile mahkemece davanın esasına girilerek, taraflarca davanın esas ile ilgili olarak bildirilen delillerin celp ve değerlendirilmesi gerektiğinden, karar bu sebeplerle usul ve hukuka aykırı olduğu" gerekçeleriyle asıl karara yönelik istinaf başvurusunun kabulü ile HMK 353/1-a-6 maddesi uyarınca ilk derece mahkeme kararının kaldırılmasına, yeniden esas hakkında bir karar verilmek üzere dosyanın ilk derece mahkemesine geri gönderilmesine karar verilmiştir.

İlk Derce Mahkemesi tarafından: "Davaya konusu yerin bodrum, zemin, 1. Kat, 2. Kat, 3. Kat, 4. Kat dan oluştuğu, Bodrum kat da; cenaze hall, morg, wc bulunduğu, Zemin kat da; danışma, kitap evi, giriş katın bulunduğu, Birinci kat da; Yemekhane, Oturma bölgesi, Yönetim Toplantı odası, Kadın kolları, wc bulunduğu, İkinci kat da; Kütüphane, Yönetim bölümü, Wc, Hall, vestiyer, Konferans salonu bulunduğu, Üçüncü kat da; Başkan odası, Genel sekreter odası, Başkan yard., Dede odası , Misafir hane hall, Wc bulunduğu, Dördüncü kat da; İbadethane, Wc bulunduğu, tespitleri yapıldığı, İşbu vakfın Cenaze işlemleri(morg, cenaze toplanma yeri vb.), ibadethane, ibadet eğitimi için konferans salonu, dede odaları ve kütüphanesinin olduğu, cenaze-düğün-diğer sair etkinlikler için yemekhane gibi tüm ibadet unsurlarının işleyişi olduğu yerinde tespit edilmiş olup, ibadethanenin gelir giderlerini yürütmede görevli yönetim hiyerarşisini olduğu ayrıca tespit edildiği, Dava konusu mahalin alevi inancına yönelik bir ibadethane ve kültür merkezi olarak ifa ettiği anlaşıldığı, dava konusu yerdeki ana ibadetin Cem olduğu, Dinler tarihinde Alevilik incelendiğinde, Cemevlerinin Anadolu'da Aleviliğin salt dinsel hizmetlerini gören bir kurum olmakla kalmadığı, Aleviliğin nesilden nesile aktarımını sağlayan ve toplumsal organizasyonunun düzenlenmesini sağlayan bir merkez niteliğini taşıdığından, yukarıda belirtilen alanların tümünün Alevilik inancının ibadet biçimleri çerçevesinde kullanıldığı kanaatine varılmış olup, mekanın bölümlerinin birbirinden ayrı değerlendirilemeyeceği dolayısıyla,"Zafer Mahallesi Ahmet Yesevi Cad. No:290 Bahçelievler/İstanbul" adresinde bulunan, aynı zamanda Davalı vakfır merkezî olarak kullanılan Yenibosna Cemevi'nin Bodrum Kat, Zemin Kat, 1. Kat. 2. Kat, 4. Katta bulunan tüm bölümler ile 3. Katta bulunan Misafirhanenin Alevilik inancının gerektirdiği ibadetlerin yapılması için işlevsel nitelikte olduğu: bu bölümlerin Alevilerin ibadeti olan Cem ibadeti için kullanıldığı, Aşevi. Cenaze Hizmetleri Bölümü, Misafirhane, Konferans Salonu ve Kütüphane ile yönetim alanlarının da yine Alevilik inancının ibadet biçimleri ve ibadetin gerektirdiği organizasyon çerçevesinde kullanıldığı anlaşılmış olup bu bölümlerinin birbirinden ayrı değerlendirilemeyeceği: 3. Katın sol kısmında bulunan Alevi İslam Din Hizmetleri Başkanlığı'nın ise doğrudan cem ibadeti için kullanılmamakla beraber ancak dolaylı olarak ibadet faaliyetinde etkili olabileceği kanaati ile; ayrıca aynı dava konusu yere ilişkim önceki döneme ilişkin faturaya dayalı başlatılan takibe itiraz üzerine vaki itirazın iptaline ilişkin yargıtay denetiminden geçerek kesinleşen dosyaya Celp edilen Bakırköy 5. Asliye Hukuk Mahkemesi' n 2015/420 esas sayılı dosyasında davacı Bedaş vekili tarafından davalı Cumhuriyetçi

Eğitim ve Kültür Merkezi (CEM) Vakfı aleyhine açılan itirazın iptali davası olduğu, mahallinde keşif yapıldığı, yapılan yargılama sonunda " ibadethane işlevi ve inanç gereği faaliyetler ve faaliyetlerin yürütülmesinde hizmet gören kişilerin çalışmalarının yapıldığı bölümler olduğu, her bölüm için elektrik sarfiyat bedelinin ayrı ayrı hesabının yüzdelik olarak hesaplanmasının mümkün olmadığı" gerekçesiyle davanın reddine karar verildiği, kararın yargıtay incelemesinden geçerek kesinleştiği anlaşılmış. aynı yere ilişkin daha önceden görülen dava yargıtay onamasından geçerek kesinleşmiş, ilgili dosyadaki insan hakları alanı uzmanı raporu dikkate alındığı" gerekçeleriyle davanın reddine karar verilmiştir.

Karara karşı davacı tarafça istinaf kanun yoluna başvurulmuştur.

Dairemizce yapılan istinaf incelemesi sonunda, 24/11/2020 tarih ve 2020/800 E-2020/1583K sayılı kararımızla; davacı alacaklının seçimlik hakkı gereği yerleşim yeri olan İstanbul (Merkez) İcra Dairelerinin de yetkili olduğu gözetilerek, icra takibinin yetkili icra dairesinde yapıldığının kabulü ile mahkemece davanın esasına girilerek, taraflarca davanın esası ile ilgili olarak bildirilen delillerin celp ve değerlendirilmesi gerektiğinden, karar bu sebeplerle usul ve hukuka aykırı görülmekle, asıl karara yönelik istinaf başvurusunun kabulü ile HMK 353/1-a-6 maddesi uyarınca ilk derece mahkeme kararının kaldırılmasına karar verilmiştir.

Kaldırma kararı sonrası İlk Derece Mahkemesi tarafından; "Davaya konusu yerin bodrum, zemin, 1. Kat, 2. Kat, 3. Kat, 4. Kat dan oluştuğu, Bodurum kat da; cenaze hall, morg, wc bulunduğu, Zemin kat da; danışma, kitap evi, giriş katın bulunduğu, Birinci kat da; Yemekhane, Oturma bölgesi, Yönetim Toplantı odası, Kadın kolları, wc bulunduğu, İkinci kat da; Kütüphane, Yönetim bölümü, Wc, Hall, vestiyer, Konferans salonu bulunduğu, Üçüncü kat da; Başkan odası, Genel sekreter odası, Başkan yard., Dede odası , Misafir hane hall, Wc bulunduğu, Dördüncü kat da; İbadethane, Wc bulunduğu, tespitleri yapıldığı,İşbu vakfın Cenaze işlemleri(morg, cenaze toplanma yeri vb.), ibadethane, ibadet eğitimi için konferans salonu, dede odaları ve kütüphanesinin olduğu, cenaze-düğün-diğer sair etkinlikler için yemekhane gibi tüm ibadet unsurlarının işleyişi olduğu yerinde tespit edilmiş olup, ibadethanenin gelir giderlerini yürütmede görevli yönetim hiyerarşisini olduğu ayrıca tespit edildiği, Dava konusu mahalın alevi inancına yönelik bir ibadethane ve kültür merkezi olarak ifa ettiği anlaşıldığı, dava konusu yerdeki ana ibadetin Cem olduğu, Dinler tarihinde Alevilik incelendiğinde, Cemevlerinin Anadolu'da Aleviliğin salt dinsel hizmetlerini gören bir kurum olmakla kalmadığı, Aleviliğin nesilden nesile aktarımını sağlayan ve toplumsal organizasyonunun düzenlenmesini sağlayan bir merkez niteliğini taşıdığından, yukarıda belirtilen alanların tümünün Alevilik inancının ibadet biçimleri çerçevesinde kullanıldığı kanaatine varılmış olup, mekanın bölümlerinin birbirinden ayrı değerlendirilemeyeceği dolayısıyla,"Zafer Mahallesi Ahmet Yesevi Cad. No:290 Bahçelievler/İstanbul" adresinde bulunan, aynı zamanda Davalı vakfır merkezî olarak kullanılan Yenibosna Cemevi'nin Bodrum Kat, Zemin Kat, 1. Kat. 2. Kat, 4. Katta bulunan tüm bölümler ile 3. Katta bulunan Misafirhanenin Alevilik inancının gerektirdiği ibadetlerin yapılması için işlevsel nitelikte olduğu: bu bölümlerin Alevilerin ibadeti olan Cem ibadeti için kullanıldığı, Aşevi. Cenaze Hizmetleri Bölümü, Misafirhane, Konferans Salonu ve Kütüphane ile yönetim alanlarının da yine Alevilik inancının ibadet biçimleri ve ibadetin gerektirdiği organizasyon çerçevesinde kullanıldığı anlaşılmış olup bu bölümlerinin birbirinden ayrı değerlendirilemeyeceği: 3. Katın sol kısmında bulunan Alevi İslam Din Hizmetleri Başkanlığı'nın ise doğrudan cem ibadeti için kullanılmamakla beraber ancak dolaylı olarak ibadet faaliyetinde etkili olabileceği kanaati ile; ayrıca aynı dava konusu yere ilişkim önceki döneme ilişkin faturaya dayalı başlatılan takibe itiraz üzerine vaki itirazın iptaline ilişkin yargıtay denetiminden geçerek kesinleşen dosyaya Celp edilen Bakırköy 5. Asliye Hukuk Mahkemesi' n 2015/420 esas sayılı dosyasında davacı Bedaş vekili tarafından davalı Cumhuriyetçi Eğitim ve Kültür Merkezi (CEM) Vakfı aleyhine açılan itirazın iptali davası olduğu, mahallinde keşif yapıldığı, yapılan yargılama sonunda " ibadethane işlevi ve inanç gereği faaliyetler ve faaliyetlerin yürütülmesinde hizmet gören kişilerin çalışmalarının yapıldığı bölümler olduğu, her bölüm için elektirik sarfiyat bedelinin ayrı ayrı hesabının yüzdelik olarak hesaplanmasının mümkün olmadığı" gerekçesiyle davanın reddine karar verildiği, kararın yargıtay incelemesinden geçerek kesinleştiği anlaşılmış. aynı yere ilişkin daha önceden görülen dava yargıtay onamasından geçerek kesinleşmiş, ilgili dosyadaki insan hakları alanı uzmanı raporu dikkate alındığı" gerekçeleriyle davanın reddine karar verilmiştir.

Karara karşı davacı tarafça istinaf kanun yoluna başvurulmuştur.

Dairemizce yapılan ikinci istinaf incelemesi sonunda 08/12/2021tarih ve 2021/2555 E-

2021/3282 K sayılı kararımızla "Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin 2016/17500 E- 2018/6192 K; 2015/15230 E-2015/16775 K; 2014/11238 E- 2015/9711 K gibi kararlarında cemevlerinin ibadethane kapsamında değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Somut olayda, hükme esas bilirkişi raporunda davalı vakfın %95,85'lik elektrik ihtiyacının ibadethanelere yönelik yerleşimler için kullanıldığı ve %4,15'lik bölümünün de idari işler için kullanıldığı ,%4,15'lik kısma tekabül eden 1.690,88 TL (40.744,20 x 4,15/100) ödemekle yükümlü olacağının mütalaa edildiği anlaşılmaktadır. Raporda ibadethane kapsamında değerlendirilecek bölümlerin ait aydınlatma giderleri tam olarak tespit edilmesi gerekirken bu tespitin yapılmadığı görülmektedir." gerekçeleriyle kararın kaldırılmasına karar verilmiştir.

Kaldırma kararı sonrası İlk Derece Mahkemesi tarafından yapılan yargılama sonunda "Davalı vakfın %1,76'lık elektrik ihtiyacının ibadethanelere yönelik aydınlatmalar için kullanıldığı ve %98,24 bölümünün de idari işler için kullanıldığı ele alındığını, davalı vakfın, dava konusu fatura bedelleri toplamının, İbadethane dışında kalan %98,24'lük bölümünün kısma tekabül eden 40.027,10 TL (40.744,20 x 98,24/100) ödemekle yükümlü olacağı tespit edilmiş olup, Bilirkişi 2. Ek Raporunda tespiti yapılan; İbadethane dışında kalan %98,24'lük kısma tekabül eden 40.027,10 TL (40.744,20 x 98,24/100) Enerji Bedelinin takip tarihine (25.12.2017) kadarki gecikmiş gün faizi (takip talebindeki faiz başlangıç tarihine ilişkin son ödeme tarihleri dikkate alınarak) ve Faizin KDV'sinin hesaplanması:EK-1'de yer alan hesaplama cetvelinde belirtildiği üzere; Dava konusu 13 adet faturanın %98,24'üne Tekabül Eden Fatura Tutarları bedellerinin son ödeme tarihlerinden icra takip tarihine kadar geçen sürede kullanım bedellerine toplamda 2.101,21 TL gecikme zammı bedeli ve toplamda 378,22 TL faize ait KDV bedelleri dahil olmak üzere Genel Toplamda 42.506,53 TL hesap edilmiş olup, İstanbul 19 İcra Dairesinin 2017/42179 sayılı icra takibine İcra takip borçlusu davalı tarafından yapılan itirazın Asıl Alacak 40.027,10 TL, Gecikmiş Gün Faizi 2.101,21 TL, Faizin KDV'si 378,22 TL olmak üzere toplam takip miktarı 42.506,53 TL yönünden itirazın iptali ile bu miktar üzerinden takibin devamına, alacak likit olmadığından, alacağın tespiti keşif ve bilirkişi incelemesi ile ortaya çıktığından İcra inkar tazminat talebinin reddine dair aşağıdaki şekilde karar vermek gerekmiştir." gerekçeleriyle

1-Davanın KISMEN KABULÜNE,

2-İstanbul 19 İcra Dairesinin 2017/42179 sayılı icra takibine İcra takip borçlusu davalı tarafından yapılan itirazın Asıl Alacak 40.027,10 TL, Gecikmiş Gün Faizi 2.101,21 TL, Faizin KDV'si 378,22 TL olmak üzere toplam takip miktarı 42.506,53 TL yönünden itirazın iptali ile bu miktar üzerinden takibin devamına,

3-İcra inkar tazminat talebinin reddine karar verilmiştir.

Karara karşı davalı ve katılma yoluyla davacı tarafça istinaf kanun yoluna başvurulmuştur.

Davacı vekili katılma yoluyla yaptığı istinaf başvurusunda önceki iddialarını tekrarlar birlikte özet olarak; müvekkilinin hayır kurumu olmadığını, tacir olduğunu, cemevlerine, camilere, kiliselere veya sinagoglara ilişkin değerlendirme yapan ve bunun tespitini yapması gerekenin müvekkili olmadığını, müvekkilinin yalnızca elektrik tüketimini faturalandırmakta; kim tarafından ödenmesi gerektiğini belirlememekte olduğunu, kabul anlamına gelmemekle birlikte ; 6446 sayılı kanunun geçici 6. Maddesiyle ibadethanelerin sadece aydınlatma giderinin Diyanet İşleri Başkanlığı bütçesine konulacak ödenekten karşılanması şeklindeki hükmü gereği söz konusu ibadethanelerin faturalarının bir kısmının ödenekten karşılandığını, bu ayırtırmayı yapması gerekenin müvekkili olmadığını, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın davalıya ayırması gereken ödeneğin takibini yapmanın davalı yanın görevi olduğunu, Diyanet İşleri Başkanlığı'nca "ibadethaneler" kavramı içerisinde davalı vakıf yer almadığının bildirilmiş olduğunu ileri sürerek davanın tümünden kabulüne karar verilmesini talep ve istinaf etmiştir.

Davalı vekili istinaf başvurusunda önceki iddialarını tekrarlar birlikte özet olarak; Söz konusu elektrik borcu tahakkuk ettirilen adresin CEM EVİ olup, Alevi yurttaşların ibadethanesi olduğunu, ibadethanelerin elektrik giderlerinin Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından karşılandığını, emsal bir davada verilen kararın " Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin 28/05/2015 tarih 2014/11238 E, 2015/9711 K, sayılı kararında; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 9 ve 14. Maddelerine aykırı olduğunu bildirir Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Cumhuriyetçi Eğitim ve Kültür Merkezi Vakfı Davası Başvuru No:32093/10 kararı birlikte değerlendirildiğinde dava konusu alanlardaki bölümlerin Alevilerin ibadeti olan Cem ibadeti için kullanıldığı, yönetim alanları ve

mutfak/yemekhane alanlarının da yine Alevilik inancının ritüelleri çerçevesinde kullanıldığı, mekanın bölümlerinin birbirinden ayrı değerlendirilemeyeceği, keza tüm alanların ibadet amaçlı kullanıldığı kanaatine varılmıştır. Türk Hukukunda "Mabet veya İbadethane" statüsü elde edilmesine ilişkin özel usul düzenlemesi getirilmemiştir. Kanuni düzenlemelerde ibadethane nitelendirmesinin sonuçları ile ek düzenlemelerle elektrik v.b ödemelerinin Diyanet İşleri Başkanlığınca karşılanacağı belirtilmiş sözleşme ile davalı merkezi bulunduğu mekanın ibadethane olduğu ifade edilmiş ve tek abonelik verilmiştir. Dava konusu yerde ibadet yapıldığı, yemekhane ve diğer bölümlerde her gün oraya gelen kişilere yemek verildiği veya hayır işleri ile yemek v.s faaliyetleri olduğu, çalışan kişilerinde bu faaliyetlerin sürdürülmesi için orada oldukları bu sebeple her bölüm için aydınlatma hesabının yapılması mümkün olmadığı anlaşılmış davanın reddine karar vermek gerekmiştir." gerekçesiyle karar verildiğini, Cem ibadeti için kullanıldığı, yönetim alanları ve mutfak/yemekhane alanlarının da yine Alevilik inancının ritüelleri çerçevesinde kullanıldığı, mekanın bölümlerinin birbirinden ayrı değerlendirilemeyeceği, keza tüm alanların ibadet amaçlı kullanıldığının kabul edildiğini alevi inancına uygun olan ibadetlerin yapılması için tüm binanın doğrudan ibadet için kullanıldığını ileri sürerek kararın kaldırılmasını talep ve istinaf etmiştir.

Dava, kullanılan elektrik kullanım nedeniyle tahakkuk ettirilen faturalara dayalı başlatılan takibe vaki itirazın iptali istemine ilişkindir.

Somut uyuşmazlıkta, ilk etapta açıklığa kavuşturulması gereken olgu, Cemevlerinin statüsü ve ibadethane kapsamında değerlendirmeye alınıp alınmayacağı hususudur.

Dairemizce yapılan esasa ilişkin istinaf incelemesinde Yüksek Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin 2016/17500 E- 2018/6192 K; 2015/15230 E-2015/16775 K; 2014/11238 E- 2015/9711 K gibi kararı emsal olarak alınmış karar doğrultusunda ibadete ayrılan kısımlardaki aydınlatma giderinin hesaplanması için inceleme yapılması ve hasıl olacak sonuca göre karar verilmesi için dosyanın mahkemesine iadesine karar verilmiştir.

Son olarak davalı tarafça sunulan emsal kararda YARGITAY 3. HUKUK DAİRESİ 2014/11238 E-2015/9711 K sayılı kararı şu şekildedir:

"..Somut uyuşmazlıkta, ilk etapda açıklığa kavuşturulması gereken olgu, cemevlerinin statüsü ve ibadethane kapsamında değerlendirmeye alınıp alınmayacağı hususudur.

Bu konuda ülkemizdeki mevzuat incelendiğinde, başta Anayasamızın 90. maddesinin bir ve sonuncu fıkraları;

"Türkiye Cumhuriyeti adına yabancı devletlerle ve milletlerarası kuruluşlarla yapılacak anlaşmaların onaylanması, Türkiye Büyük Millet Meclisinin onaylamayı bir kanunla uygun bulmasına bağlıdır. (...)

Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası antlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınır."

Anayasanın kanun önünde eşitlik ilkesine ilişkin 10. maddesi: "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir."

Din ve vicdan özgürlüğüne ilişkin Anayasa'nın 24.maddesi: "Herkes, vicdan, dini inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir. 14. madde hükümlerine aykırı olmamak şartıyla ibadet, dini ayin ve törenler serbesttir.

Kimse, ibadete, dini ayin ve törenlere katılmaya, dini inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; dini inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz ve suçlanamaz." "Anayasa'nın 136. maddesi ise: "Genel idare içinde yer alan Diyanet İşleri Başkanlığı, laiklik ilkesi doğrultusunda, bütün siyasi görüş ve düşüncülerin dışında kalarak ve milletçe dayanışma ve bütünleşmeyi amaç edinerek, özel kanununda gösterilen görevleri yerine getirir." hükümlerini içermektedir.

Bakanlar Kurulu'nun 2/1958 sayılı Kararında; Bakanlar Kurulu tarafından 18 Şubat 1935 tarihinde kabul edilen, "Bazı Kisvelerin Giyilemeyeceğine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Nizamnamenin 3.maddesi ibadethaneyi şu şekilde tanımlamaktadır: "Mabetler, her din ibadetine mahsus ve usule uygun olarak teessüs etmiş olan kapalı mekânlardır."

Türk hukukunda, "mabet veya ibadethane" statüsü elde edilmesine ilişkin özel bir usul düzenlenmemiştir. Uygulamada, yukarıda anılan Nizamname, bir dine özgü ibadetler ile ibadethane

arasında bir bağ kurduğu şeklinde yorumlanmaktadır.

Bu konuya ilişkin metinlerde, yalnızca camiler, kiliseler ve sinagoglar (ve mescitler, küçük mahalle camileri), açıkça, sırasıyla Müslümanlık, Hristiyanlık ve Musevilik dinlerinin ibadethaneleri olarak kabul edilmektedirler. İbadethane nitelendirmesinin hukuk düzeni açısından pek çok önemli sonucu bulunmaktadır: Her şeyden önce, ibadethaneler birçok vergi ve harçtan muaf tutulmaktadır. Buna ek olarak, elektrik faturaları Diyanet İşleri Başkanlığı'nın ödeneği ile karşılanmaktadır. Nihayet imar planları yapılırken bazı yerler, inşaatı birtakım koşullara tabi olan ibadethanelere tahsis edilmektedir.

Resmi Gazete'de 23 Mayıs 2002 tarihinde yayımlanan ve Bakanlar Kurulu tarafından kabul edilen, 2002/4100 sayılı kararın somut olayla ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

Madde 2

"Aşağıda belirtilen [elektrik abone grubunda yer alan (kişi ya da kurumlar, bu Kararın Üçüncü maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde 4736 sayılı Kanunun 1inci maddesinin birinci fıkrası hükmünden muaftır:

(...)

e) Hayır kurumları, dernekler, vakıflar, müzeler, resmi okullar (...),

f) İbadethaneler (camiler, mescitler, kiliseler, havra ve sinagoglar) (...).

Madde 3

Bu kararın 2inci maddesinde belirtilen abone gruplarına uygulanacak tarifeler aşağıdaki usullere göre belirlenir:

(...)

e) Hayır kurumları, dernekler, vakıflar, müzeler, resmi okullar (...) abone grubu için, adı geçen gruba uygulanan ortalama satış fiyatı ile mesken abone grubuna uygulanan aylık ortalama satış fiyatı arasındaki fark kilowatt-saat başına 15 TL'yi geçemez (...)

f) (...) ibadethanelerin elektrik enerjisi yıllık giderleri de Diyanet İşleri Başkanlığının takip eden yılı bütçesine konulacak ödeneklerden sağlanır (...).

19 Ocak 2002 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan 4736 sayılı Kanun'un 1. maddesinin 1. fıkrası uyarınca, bazı kamu kuruluşlarının, elektrik faturası ödeme muafiyetinden faydalanmaları mümkün değildir.

5784 sayılı yasanın geçici 17. maddesinin 3. fıkrası: "Güvenlik amacıyla yapılan sınır aydınlatmalarına ait tüketim giderleri, İçişleri Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekten, toplumun ibadetine açılmış ve ücretsiz girilen ibadethanelere ilişkin aydınlatma giderleri ise Diyanet İşleri Başkanlığı bütçesine konulacak ödenekten karşılanır."

Ülkemizde imzaladığı Uluslararası Sözleşmelere bakıldığında, Avrupa İnsan Hakları Sözleşme'nin 14. maddesinde:

"(...) Sözleşme'de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya toplumsal köken, ulusal bir azınlığa aidiyet, servet, doğum başta olmak üzere herhangi başka bir duruma dayalı hiçbir ayrımcılık gözetilmeksizin sağlanmalıdır."

Sözleşme'nin 9. maddesinde:

"1. Herkes düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne sahiptir; bu hak, din veya inanç değiştirme özgürlüğü ile tek başına veya topluca, kamuya açık veya kapalı ibadet, öğretim, uygulama ve ayin yapmak suretiyle dinini veya inancını açıklama özgürlüğünü de içerir.

2. Din veya inancını açıklama özgürlüğü, sadece yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda kamu güvenliğinin, kamu düzeninin, genel sağlık veya ahlakın ya da başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli sınırlamalara tabi tutulabilir." düzenlemelerine yer verilmiştir.

Davalı, faaliyette bulunduğu binada, Alevi yurttaşların cem ibadetini yaptığını, Cem salonu, morg, yoksul insanlara yemek verilen aşevi, kütüphane ve konferans salonun mevcut olduğunu, Cemin, Alevi-İslam anlayışındaki yurttaşların ibadet şekli olduğunu, binadaki ana faaliyetin cem ibadeti olduğunu ileri sürmektedir.

Cemevi, Alevi-İslam inancına sahip yurttaşlarımızın öteden beri cem ibadetini yaptıkları mekanın adıdır. "Cem kelimesi, Arapça'da "toplanma" anlamına gelmekte ve dini, törensel ve ritüel uygulamalarının tümünü kapsamaktadır." Tüm alevi toplumunca kabul gören cemevleri, Alevi-İslam inancına sahip yurttaşların ibadet mekanıdır. Bu ibadet şekli Anadolu'da yüzyıllardan beri böyle süre gelmiş, Aleviler inançlarını bu şekilde devam ettirmişlerdir. "Öncelikle, bir mekanın ibadet

yeri sayılıp sayılmamasının münhasıran o inanca tabi insanların taktirinde bulunmalıdır." Alevi inancına mensup insanların inanç ve ibadet merkezlerinin cemevleri olduğu, Alevilerle birlikte tüm toplum kesimleri tarafından kabul edilmiş bir olgu ve gerçekliktir. Cemevlerinin bir ibadet merkezi olduğu, Anadolu Alevilerinin gelenek ve kültürlerini yaşatmak ve geliştirmek üzere kurulduğu tartışma konusu olmaktan uzaktır." Alevilik, Orta Asya'da ortaya çıkmış ancak büyük ölçüde Anadolu'da gelişmiştir. İki önemli tasavvufçu olan Hoca Ahmet Yesevi (12 yüzyıl) ve Hacı Bekteşi Veli (14. Yüzyıl), bu dini hareketin ortaya çıkmasında oldukça etkili olmuş, kaynağını Türk toplumu ve tarihinden almıştır."

Alevilik ve alevilerle ilgili sorunlar ülkemizde ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde yargılama konusu olmuştur (Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 2014/7 - 1038 E, 2014/990 K. sayılı 03/12/2014 günlü kararı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Hasan ve Eylem Zengin Davası- Türkiye Başvuru No. 1448/04, Cumhuriyetçi Eğitim ve Kültür Merkezi Vakfı/ Türkiye Davası Başvuru No: 32093/10). Nitekim, Cumhuriyetçi Eğitim ve Kültür Merkezi Vakfı/ Türkiye Davası Başvuru No:32093/10 olan dava, somut olayla birebir örtüşmektedir. Her iki davanın tarafları aynı olup, konuları benzerdir. Bu davada Ülkemizin, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşmenin 9 ve 14. maddelerini ihlal ettiğine hükmedilmiştir.

Tüm bu maddeler ve özellikle Uluslararası Sözleşme hükümleri ile birlikte normatif düzenlemeler kapsamında hukuki olgulara göre; cemevlerinin ibadethane kapsamında değerlendirilmesi gerektiği Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 9 ve 14. maddelerine aykırı olduğunu bildirir Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Cumhuriyetçi Eğitim ve Kültür Merkezi Vakfı Davası Başvuru No:32093/10 kararı da dikkate alınarak, davalı vakıfta, alanında uzman bilirkişi marifetiyle keşif yapılarak; sözkonusu vakfın ibadethane kapsamında değerlendirilecek bu bölüme ait aydınlatma giderleri tam olarak tespit edilmeli ve sonucuna göre hüküm kurulması gerekir. Bu yönde bir araştırma ve inceleme yapılmaksızın davanın kabulü usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir"

Şu halde üzerinde durulması gereken husus cemevlerinin ibadethane kapsamında olduğunun ihtilafsız olmakla beraber, n toplantı odası, yönetim odası, konferans salonu gibi yerlerin ise ibadethane kapsamında olup olmadığına ilişkindir.

Gerek önceki kararımızda belirtilen emsal kararda gerekse davalı tarafça dayandırılan emsal kararda bu hususta bir değerlendirme olmayıp her iki kararda da söz konusu vakfın ibadethane kapsamında değerlendirilecek bu bölüme ait aydınlatma giderleri tam olarak tespit edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Şu halde sunulan bilirkişi raporundan hükme esas 2. ek raporda bilirkişi ". vakfın %1,76'lık elektrik ihtiyacının ibadethanelere yönelik AYDINLATMALAR için kullanıldığı ve %98,24 bölümünün de idari işler için kullanıldığı ele alındığında; Davalı vakfın, Dava konusu fatura bedelleri toplamının, İbadethane dışında kalan %98,24 'lük kısma tekabül eden 40.027,10 TL (40.744,20 x 98,24/100) ödemekle yükümlü olacağını..." 3 ek raporda ise "Dava konusu 13 adet faturanın %98,24'üne Tekabül Eden Fatura Tutarları bedellerinin son ödeme tarihlerinden icra takip tarihine kadar geçen sürede kullanım bedellerine toplamda 2.101,21 TL gecikme zammı bedeli ve toplamda 378,22 TL faize ait KDV bedelleri dahil olmak üzere Genel Toplamda 42.506,53 TL hesap edildiğini" belirtmiştir.

Kaldırma kararı öncesi 24/06/2021 tarihli raporda ise aynı bilirkişi raporunun sonuç kısmında "...3. Seçenek: Davalı Cem vakfının kısmi olarak İbadethane olarak sayılması halinde; Yukarıda yer alan hesaplamalar neticesinde işbu vakfın %95,85'lik elektrik ihtiyacının ibadethanelere yönelik yerleşimler için kullanıldığı ve %4,15'lik bölümünün de idari işler için kullanıldığı ele alındığında; Davalı vakfın, Dava konusu fatura bedelleri toplamının, İbadethane dışında kalan %4,15'lik kısma tekabül eden 1.690,88 TL (40.744,20 x 4,15/100) ödemekle yükümlü olacağını..." belirtmiştir.

Toplanan tüm deliller ile bilirkişi raporları bir arada değerlendirildiğinde, hükme esas raporda bilirkişinin yönetim ve konferans odası gibi yerler ile ibadete ayrılan kısımları ters olarak gösterdiği anlaşılmaktadır.

Ancak esas yönden yapılan değerlendirmede yukarıda emsal kararda belirtildiği üzere ibadethane olduğu konusunda kuşku bulunmayan dava konusu vakfın tüm bölümlerinin ibadethane sayılması ile ibadethanede kullanılan aydınlatmaya ilişkin faturaların tahsiline ilişkin davanın reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi isabetli bulunmamıştır.

Davacı yönünden yapılan değerlendirmede ise, dava konusu yerin cemevi olması

nedeniyle ibadethane kapsamında değerlendirilmesi nedeniyle aydınlatmaya ve tüketime ilişkin giderlerin yukarıda belirtilen nedenlerle davalıdan istenemeyeceği nedenle davalının istinaf itirazları yerinde görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, davacının istinaf **talebinin** HMK 353/1-b-1 maddesi gereğince reddine, davalının istinaf başvurusunun kabulüne, ilk derece mahkeme kararının kaldırılarak tespit edilen eksiklik **yargılamag** gerektirmediğinden HMK 353/1-b-2 md gereğince yeniden esas hakkında aşağıdaki şekilde davanın reddine, davacının kötüniyeti iddia ve ispat olunamadığından kötüniyet tazminat talebinin reddine dair aşağıdaki şekilde hüküm kurmak gerekmiştir.

K A R A R : Yukarıda açıklanan nedenlerle;

A-Davacının istinaf talebinin HMK 353/1-b-1 maddesi gereğince reddine,

B-Davalının istinaf talebinin kabulüyle HMK 353/1-b-2 maddesi gereğince karar kaldırılarak yeniden esas hakkında;

1- Davanın reddine, kötüniyet tazminat talebinin reddine,

2- Alınması gereken 427,60 TL harcın davacı tarafından yatırılan 777,00 TL peşin harcın mahsubu ile fazla yatırılan 349,40 TL harcın talep halinde ve karar kesinleştiğinde davacıya iadesine,

3-Davalı tarafından yapılan yargılama giderin bulunmadığından bu konuda karar verilmesine yer olmadığına,

4- Davacılar tarafından yapılan mahkeme masraflarının üzerinde bırakılmasına,

5- Davalı kendisini vekil ile temsil ettiğinden, A.A.Ü.T. uyarınca hesaplanan 17.900,00 TL vekalet ücretinin davacıdan alınarak davalıya verilmesine,

6-Taraflarca yatırılan gider avansından arta kalan kısmın ilk derece mahkemesince taraflara iadesine,

İstinaf İncelemesi İle İlgili Olarak;

Davacıdan alınması gereken 427,60-TL karar ve ilam harcından, peşin alınan 269,85 TL harcın mahsubu ile bakiye 157,75 TL'nin istinaf eden davacıdan alınarak hazineye irat kaydına,

Davalı taraftan peşin alınan istinaf karar harcının, istinaf eden davalıya isteği halinde ilk derece mahkemesince iadesine,

Davacının istinaf sebebiyle yapmış olduğu yargılama giderlerinin üzerinde bırakılmasına,

Davalının istinaf sebebiyle yapmış olduğu 37,00 TL istinaf yargılama giderinin davacıdan alınarak davalıya verilmesine,

İstinaf sebebiyle yatırılan gider avansı bakiyesi varsa istinaf edene ilk derece mahkemesince iadesine,

Dair dosya üzerinden yapılan inceleme sonunda HMK 362/1-a maddesi gereğince kesin olmak üzere oybirliği ile karar verildi. 01/02/2024

Başkan
34955

 e-imzalıdır

Üye
35775

 e-imzalıdır

Üye
*35188

 e-imzalıdır

Katip
268759

 e-imzalıdır